

Versiune anonimată

C-652/20 -1

Cauza C-652/20

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

2 decembrie 2020

Instanța de trimitere:

Tribunalul București (România)

Data deciziei de trimitere:

28 septembrie 2020

Reclamanți:

HW

ZF

MZ

Pârâtă:

Allianz Elementar Versicherungs-AG

[OMISSIS] TRIBUNALUL BUCUREȘTI

SECȚIA A VI-A CIVILĂ

[OMISSIS] ÎNCHEIERE

Ședința publică din data de 28 septembrie 2020 [OMISSIS] [compunerea instanței]

Pe rol judecarea cauzei civile privind pe reclamanta **HW**, reclamantul **MZ**, reclamanta **ZF** [OMISSIS] în contradictoriu cu pârâta **Allianz Elementar Versicherungs-AG prin corespondent S. C. Allianz-Țiriac Asigurări SA**, [OMISSIS] cauza având ca obiect pretenții (despăgubiri morale).

[OMISSIS] [procedură națională] [OMISSIS] INSTANȚA

Deliberând:

I. Asupra sesizării Curții de Justiție a Uniunii Europene cu întrebarea preliminară privind interpretarea articolului 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012:

I. i) Situația de fapt:

- 1 În data de 22.12.2017, defunctul SZ, în timp ce conducea autovehiculul cu numărul de înmatriculare W-67200G, înmatriculat în Austria, având viteză excesivă și pe fondul consumului de băuturi alcoolice, a pierdut controlul acestuia și a intrat în coliziune cu un stâlp de electricitate. Vina producerii accidentului aparține cel puțin în parte acestuia. În urma accidentului a decedat și domnul EY, care era pasagerul aflat în dreapta șoferului. [OR. 2]
- 2 Autovehiculul înmatriculat sub numărul W-67200G era asigurat în Austria de către pârâta Allianz Elementar Versicherungs-AG, conform poliței de asigurare [OMISSIS] valabile la data accidentului.
- 3 În urma acestei situații, reclamantii din prezenta speță (mama defunctului EY, bunicul matern al acestuia și bunica maternă a aceluiași) au chemat în judecată în data de 17.02.2020 pe pârâta Allianz Elementar Versicherungs-AG, prin corespondentul său din România (anume S. C. Allianz-Țiriac Asigurări SA, cu sediul în București), pentru acordarea despăgubirilor morale în cuantum de 1 000 000 de lei fiecare (puțin peste 250 000 de euro). Aceștia aleg existența unor suferințe psihice uriașe în urma decesului domnului EY, prejudiciul prin ricoșeu trebuind acoperit de asiguratorul autovehiculului cu numărul de înmatriculare W-67200G. Reclamantii au ales să sesizeze instanța de față, aflată la sediul corespondentului din România al pârâtei, iar nu [instanța de] la domiciliul lor (domiciliile reclamantilor se află în județele Brașov, respectiv Mehedinți, în timp ce avocatul ales își are biroul în județul Olt).

I. ii) Problema competenței:

- 4 Având în vedere că prevederile articolului 131 alineatul (1)¹ și [ale] articolului 1071 alineatul (1)² din Codul de procedură civilă român³ [OMISSIS] obligă

¹ **Articolul 131. Verificarea competenței.** Alineatul (1): La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe și pot pune concluzii, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Încheierea are caracter interlocutoriu.

instanța să-și verifice din oficiu competența generală, internațională, materială și teritorială la primul termen de judecată cu părțile legal citate și în măsură a pune concluzii, consemnându-se și temeiul de drept al competenței în încheierea de ședință, prezintă importanță în speță dispozițiile articolului 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012⁴ [OMISSIS], care arată că: *[u]n asigurător care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționat în justiție: [...] în alt stat membru, în cazul acțiunilor introduse de către deținătorul poliței de asigurare, de [OR. 3] către asigurat sau de către un beneficiar, în fața instanțelor de la locul unde este domiciliat reclamantul [...].*

- 5 Astfel, în speță este aplicabil acest text, dat fiind că asigurătorul (pârâta) are domiciliul pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene (Austria) și a fost chemat în judecată de către beneficiarii poliței de asigurare (reclamanții) în alt stat membru (România). Aplicarea textului de față reiese și din soluția pronunțată de Curte în cauza C-463/06 [FBTO Schadeverzekeringen], unde s-a reținut, prin raportare la textele din Regulamentul (CE) nr. 44/2001⁵, reluate în Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, că: *[t]rimiteră de la articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială la articolul 9 alineatul (1) litera (b) din acest regulament trebuie interpretată în sensul că persoana vătămată poate intenta o acțiune direct împotriva asigurătorului, în fața instanței de la locul unde aceasta este domiciliată într-un stat membru, atunci când o astfel de acțiune directă este posibilă, iar asigurătorul este domiciliat pe teritoriul unui stat membru.*
- 6 Problema de interpretare a prezentului tribunal derivă din formularea părții finale a textului, care stabilește că, atunci când beneficiarul asigurării sesizează o instanță dintr-un alt stat membru, el poate chema în judecată pe asigurător *în fața instanțelor de la locul unde este domiciliat.*
- 7 În acest sens, tribunalul observă că normele care stabilesc competența internațională nu-și propun, ca regulă, să fixeze și competența internă (mai precis pe cea teritorială). În acest sens sunt prevederile articolului 1072 alineatul (1) din

² **Articolul 1071. Verificarea competenței internaționale.** Alineatul (1): Instanța sesizată verifică din oficiu competența sa internațională, procedând conform regulilor interne privind competența, iar dacă stabilește că nu este competentă nici ea, nicio altă instanță română, respinge cererea ca nefiind de competența jurisdicției române, sub rezerva aplicării prevederilor articolului 1070. Hotărârea instanței este supusă recursului la instanța ierarhic superioară.

³ Legea nr. 134/2010, republicată în Monitorul Oficial [al României] nr. 247 din data de 10 aprilie 2015, cu modificări și completări ulterioare.

⁴ Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, JO 2012, L 351, p. 1 [OMISSIS].

⁵ Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, în prezent abrogat.

Codul de procedură civilă⁶ și ale considerentului (4) [al] Regulamentului (UE) nr. 1215/2012⁷.

- 8 Cu toate acestea, tribunalul reține că de la regula menționată există excepții, doctrina relevantă observând ideea de față [OMISSIS]. Spre exemplu, Codul de procedură civilă stabilește competența teritorială printr-o normă de [OR. 4] drept internațional privat în ipoteza forului de necesitate [*cf.* articolul 1070 alineatul (1) din Codul de procedură civilă⁸, care arată că instanța română de la locul cu care cauza prezintă o legătură suficientă devine competentă să soluționeze cauza în ipoteza particulară avută în vedere acolo].
- 9 Dar, mai important, articolul 7 punctul 1 litera (b) prima liniuță din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 este interpretat de Curtea de Justiție [OMISSIS] în sensul că stabilește nu doar competența internațională, ci și pe cea internă (teritorială). În acest sens, prin hotărârea pronunțată în cauza C-386/05 [Color Drack], la [punctul] 30, s-a reținut că: *[î]n ceea ce privește articolul 5 punctul 1 litera (b) prima liniuță din Regulamentul nr. 44/2001, care determină atât competența internațională, cât și competența teritorială, această prevedere vizează unificarea normelor de conflict de competență judiciară și, în consecință, desemnarea în mod direct a instanței competente, fără a se recurge la reglementările interne ale statelor membre.* Așadar, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut expres că prevederile articolului 5 punctul 1 litera (b) prima liniuță din Regulamentul nr. 44/2001, al căror echivalent se găsește în articolul 7 punctul 1 litera (b) prima liniuță din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, determină atât competența internațională, cât și pe cea internă (teritorială).
- 10 Rezultă de aici că, inclusiv în ipoteza Regulamentului (UE) nr. 1215/2012, există reguli conflictuale ce au drept finalitate fixarea nu doar a competenței internaționale, ci și pe aceea a competenței interne (teritoriale). Pornind de la această premisă, se naște neclaritatea resimțită de tribunal, în sensul că se pot decela atât argumente în favoarea interpretării în sensul că textul analizat fixează [atât] competența internațională, cât și pe cea internă (teritorială), precum se pot observa și argumente care susțin teza contrară, după care doar competența internațională este avută în vedere de norma în prezență.

⁶ **Articolul 1072. Competența internă.** Alineatul (1): Când instanțele române sunt competente potrivit dispozițiilor cărții de față, competența se determină conform regulilor din prezentul cod și, după caz, a celor prevăzute în legi speciale.

⁷ Care spune că: [a]numite diferențe între normele interne care reglementează competența judiciară și recunoașterea hotărârilor împiedică buna funcționare a pieței interne. Adoptarea de dispoziții care să unifice normele referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială și care să asigure recunoașterea și executarea rapidă și simplă a hotărârilor pronunțate într-un stat membru este indispensabilă.

⁸ **Articolul 1070. For de necesitate.** Alineatul (1): Instanța română de la locul cu care cauza prezintă o legătură suficientă devine competentă să soluționeze cauza, deși legea nu prevede competența instanțelor române, dacă se dovedește că nu este posibilă introducerea unei cereri în străinătate sau că nu se poate pretinde în mod rezonabil ca ea să fie introdusă în străinătate.

- 11 Argumentele care sprijină ideea că articolul 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 stabilește atât competența internațională, cât și pe cea internă (teritorială), cel puțin atât cât pot fi întrezărite de această instanță, sunt următoarele:
- 12 a) în primul rând, interpretarea gramaticală este în acest sens, textul indicând competența instanței de la *locul unde este domiciliat reclamantul*; trebuie subliniat că versiunile în limba engleză, franceză sau italiană, precum și altele, au același conținut. Se observă, din această perspectivă, că se are în vedere *locul domiciliului*, iar nu *statul* de domiciliu; **[OR. 5]**
- 13 b) apoi, analiza sistematică, adăugată celei gramaticale, este în același sens; se observă că textul articolului 11 alineatul (1) din regulamentul se referă la 3 ipoteze distincte, dar, în timp ce la litera (a) se vorbește despre instanțele din statul membru pe teritoriul căruia are domiciliul asiguratului, la litera (b) se stabilește competența instanțelor de la locul unde este domiciliat reclamantul; această diferență de formulare se poate explica prin faptul că ultima normă își propune să stabilească și competența teritorială; de asemenea, tot aici se poate indica și articolul 7 punctul 1 litera (b) prima liniuță din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, care, după cum s-a menționat anterior, a fost interpretat de Curte în sensul că are în vedere și competența teritorială, iar formularea normei conținea același cuvânt – *locul*;
- 14 c) de asemenea, considerentul (15) [al] Regulamentul[ui] (UE) nr. 1215/2012 este în sensul că normele de competență ar trebui să prezinte un mare grad de previzibilitate; or, acest scop este atins prin interpretarea în sensul că și competența internă (teritorială) este avută în vedere;
- 15 d) pe de altă parte, prin aplicarea normei analizate în sensul de față nu se aduce atingere tradițiilor statelor membre ale Uniunii Europene în determinarea competenței lor interne. Astfel, spre deosebire, de exemplu, de situația articolului 24 punctul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, unde Curtea de Justiție a Uniunii Europene a avut ocazia să se pronunțe în sensul că textul respectiv nu fixează decât competența internațională (în acest sens, hotărârea pronunțată în cauza C-420/07 [Apostolides]; trebuie aici subliniat că tradițiile naționale diferă în atribuirea competenței pentru ipoteza cererilor reale imobiliare; inclusiv vechea legislație română conținea reguli diferite de cele instituite în prezent sub imperiul articolului 117 din Codul de procedură civilă⁹ [OMISSIS]), situația în prezență nu ridică chestiuni delicate și, oricum, aici sunt aplicabile dispozițiile articolului 62 din același regulament.

⁹ **Articolul 117. Cererile privitoare la imobile.** Alineatul (1). Cererile privitoare la drepturile reale imobiliare se introduc numai la instanța în a cărei circumscripție este situat imobilul. Alineatul (2). Când imobilul este situat în circumscripțiile mai multor instanțe, cererea se va face la instanța domiciliului sau reședinței pârâtului, dacă aceasta se află în vreuna dintre aceste circumscripții, iar în caz contrar, la oricare dintre instanțele în circumscripțiile cărora se află imobilul. [OMISSIS]

- 16 Cât privește argumentele care pot susține ideea contrară, în sensul că numai competența internațională este avută în vedere, tribunalul poate propune următoarele:
- 17 a) argumentele anterioare nu țin seama de faptul că regula o reprezintă în continuare stabilirea prin normele de drept internațional privat doar a competenței internaționale, iar excepțiile trebuie să fie prevăzute expres, securitatea juridică adăugând **[OR. 6]** ideea că aceste excepții trebuie să fie cuprinse în norme clare, precise, apte să conducă la concluzia căutată fără un efort excesiv de interpretare;
- 18 b) interpretarea teleologică poate susține ideea că, dat fiind că scopul articolului 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 este acela de a institui o competență mai favorabilă beneficiarului asigurării, atunci aplicarea regulii respective nu ar trebui să conducă la ideea că reclamantii nu ar putea sesiza o altă instanță din statul lor de domiciliu, dacă acest lucru ar fi în avantajul lor. O asemenea interpretare ar putea goli de conținut prevederile regulamentului (într-un sens asemănător s-a pronunțat Tribunalul Gorj **[OMISSIS]**). Spre exemplu, ar putea fi în avantajul reclamantilor din prezenta cauză să sesizeze instanța din București, iar nu pe vreuna de la domiciliile lor, având în vedere că aceștia pot presupune că daunele morale acordate de judecătorii din București sunt mai mari decât cele acordate de ceilalți judecători din țară; această prezumție se poate baza pe faptul că veniturile din București sunt mult mai mari decât cele din restul României, cum sunt de altfel și prețurile, ceea ce conduce, în mod rezonabil, la aprecierea că judecătorii din București, ca oricare alți locuitori ai acestui oraș, privesc diferit valoarea banilor decât ceilalți judecători ai țării, în sensul că valoarea percepută a monedei este mai mică; ceea ce, teoretic, ar putea conduce la acordarea unor despăgubiri nominale mai substanțiale pentru prejudiciul nepatrimonial. Acest exemplu este totuși doar consecința unui exercițiu intuitiv.

I. iii) Întrunirea condițiilor de sesizare a Curții de Justiție a Uniunii Europene cu întrebarea preliminară privind interpretarea articolului 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012:

- 19 Potrivit articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la interpretarea actelor adoptate de instituțiile Uniunii, în măsura în care îi este solicitat acest lucru de către o instanță națională care consideră că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre.
- 20 În speță este vorba despre interpretarea unei norme de drept unional, o interpretare oficială este necesară deoarece prezenta instanță națională se află în dubiu cu privire la conținutul regulii de competență ce este fixată prin articolul 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, iar deslușirea problemei de interpretare este necesară în vederea verificării competenței acestei instanțe naționale. **[OR. 7]**

21 Pe de altă parte, pronunțarea unei soluții de către Curte corespunde și unor obiective mai largi, dar la fel de pragmatice: popularizarea faptului că prin regulamentul supus analizei se poate fixa și competența internă (teritorială), iar nu doar competența internațională (cum Curtea nu s-a pronunțat prin dispozitivul niciunei hotărâri într-un asemenea sens, opinia sa nu este foarte cunoscută); preîntâmpinarea unor jurisprudențe contradictorii în această materie.

22 [OMISSIS]

[OMISSIS]

23 [OMISSIS]

24 [OMISSIS]

[OMISSIS]

PENTRU ACESTE MOTIVE,

ÎN NUMELE LEGII

DISPUNE

Dispune sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu următoarea întrebare preliminară: **[OR. 8]**

Prevederile articolului 11 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 trebuie interpretate în sensul că privesc numai competența internațională a statelor membre [ale Uniunii Europene] sau în sensul că stabilesc și competența internă (teritorială) a instanțelor de la domiciliul beneficiarului poliței de asigurare?

[OMISSIS] [dispoziții procedurale de drept național]